

มะพร้าวน้ำหอม...ไม่หอม...???

มะพร้าวอ่อนหรือมะพร้าวน้ำหอม (Young Coconut / Aromatic Young Coconut)

จังหวัดที่มีเนื้อที่ปลูกมะพร้าวอ่อนมาก ได้แก่ ราชบุรี สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม นครปฐม นครราชสีมา สงขลา และนครศรีธรรมราช ตามลำดับโดยเฉพาะ 3 อันดับแรก ซึ่งได้แก่ จังหวัด ราชบุรี สมุทรสาคร และฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวรวมตั้งแต่ปี 2556-2561 อยู่ระหว่าง 57-61% และมีผลผลิตอยู่ระหว่าง 72-81% ของทั้งหมด พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย คือ พันธุ์ก้นจ๊ับ ซึ่งให้ผลดกและเก็บเกี่ยวผลยาวนาน ปริมาณการส่งออกมะพร้าวอ่อนของไทย ในปี 2561 มีปริมาณ 134,659 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,548 ล้านบาท ประเทศส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และ ออสเตรเลีย

ประวัติมะพร้าวน้ำหอม

มะพร้าวน้ำหอมกลายพันธุ์มาจากมะพร้าวตระกูลหมูสี ซึ่งมีถิ่นกำเนิดบริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี จ.นครปฐม การกระจายพันธุ์เริ่มจากมีผู้มาซื้อพันธุ์จากฟาร์มอ่างทอง อ.กระทุ่มแบน จ.สมุทรสาคร แล้วนำไปปลูกและคัดเลือกพันธุ์ของตนเองในหลายพื้นที่ มีจุดเด่นเรื่องกลิ่นหอมมากกว่าคู่แข่งอย่างฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย จึงทำให้มะพร้าวน้ำหอมของไทยเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ

ลักษณะพันธุ์มะพร้าวน้ำหอม

มะพร้าวน้ำหอม เป็นพืชผสมตัวเองแต่มีโอกาสผสมข้ามพันธุ์ได้ 5 เปอร์เซ็นต์ (Whitehead, 1965 อ้างโดย สถาบันวิจัยพืชสวน, 2562) ถ้าในแหล่งปลูกมีมะพร้าวพันธุ์ต้นสูงรวมอยู่ด้วย โอกาสที่เกิดการผสมข้ามก็จะมากขึ้นด้วย เนื่องจากมะพร้าวมีการขยายพันธุ์ด้วยวิธีอาศัยเพศเพียงอย่างเดียว จึงมีโอกาสที่มะพร้าวมีการผสมแบบข้ามต้นได้มากผลมะพร้าวก็จะกลายพันธุ์มากตามไปด้วย แม้จะมีหลักฐานยืนยันว่าในมะพร้าวน้ำหอมการบานของดอกตัวเมียจะเกิดขณะที่ดอกตัวผู้ยังร่วงไม่หมด การผสมตัวเองในมะพร้าวต้นเตี้ยจึงเกิดขึ้นได้ แต่ไม่ได้หมายความว่าในมะพร้าวต้นเตี้ยจะไม่มีการผสมข้ามต้น ดังนั้นโอกาสที่จะกลายพันธุ์จึงมีเช่นเดียวกัน ปัญหาที่ผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมพบบ่อยๆ คือ ความหอมจะหายไปโดยไม่ทราบสาเหตุ ถึงแม้ว่าหน่อพันธุ์ที่ปลูกจะเป็นพันธุ์แท้และเคยให้ความหอมมาก่อน

ความหอมของมะพร้าวน้ำหอม

มะพร้าวน้ำหอม จะมีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย ซึ่งเกิดจากสารให้กลิ่นหอมชื่อ 2-อะเซทิล-1-ไพโรลีน (2-acetyl-1-pyrroline) เรียกย่อๆ ว่า 2-เอพี (2-AP) ปัจจุบันได้มีการศึกษาการค้นหายีนควบคุมความหอมในมะพร้าวน้ำหอม และในปี 2559 ผู้วิจัยได้ค้นพบยีนความหอม คาดว่าในอนาคตจะมีการใช้วิธีการปรับปรุงพันธุ์ด้วยเทคนิคอณูชีววิทยา (Molecular breeding) ซึ่งจะช่วยร่นระยะเวลาในการปรับปรุงพันธุ์และลดความแปรปรวนของพันธุ์

สาเหตุที่มะพร้าว น้ำหอมไม่หอม

ความหอมของมะพร้าว น้ำหอมมีอิทธิพลมาจากละอองเกสรตัวผู้ที่มาผสมหรือซีเนียเอฟเฟค (Xenia effect) ดังนั้นเมื่อดอกตัวเมียของมะพร้าว น้ำหอมได้รับการผสมจากเกสรตัวผู้จากมะพร้าวพันธุ์อื่น เช่น มะพร้าว น้ำหวาน หรือ มะพร้าวใหญ่ จะส่งผลให้มะพร้าวไม่มีความหอม แปลงปลูกมะพร้าว น้ำหอมบางแปลงจะมีมะพร้าวใหญ่หรือมะพร้าว น้ำหวานอยู่ตามสวนใกล้เคียง ทำให้เพิ่มโอกาสการผสมข้ามได้มาก จึงเป็นสาเหตุที่มะพร้าว น้ำหอมไม่หอมและไม่หวาน จากการวิจัยการผสมพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมด้วยวิธีการควบคุมผสมพันธุ์แบบใกล้ชิด (controlled sib pollination) และผสมตัวเองภายในต้นเดียวกัน พบว่า ผลมะพร้าวที่ได้จากการผสมพันธุ์มีความหอม 100 เปอร์เซ็นต์ (จุลพันธ์และคณะ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยศึกษาอิทธิพลของซีเนียเอฟเฟค ของ ดร.จรัสแท้และคณะ ที่พบว่า อิทธิพลเกสรตัวผู้ ปรากฏให้เห็นชัดเจนในคู่ผสมของมะพร้าว น้ำหอมกับมะพร้าว น้ำหอม ที่มีค่าความหอมและค่าสาร 2-AP สูงคล้ายกับใน มะพร้าว น้ำหอมผสมตัวเอง (เปรม, 2558)

ข้อแนะนำในการทำสวนมะพร้าว น้ำหอม จึงควรปลูกห่างจากมะพร้าวอื่นอย่างน้อย 300 เมตร และควรมี ต้นไม้ใหญ่รอบสวน เพื่อป้องกันเกสรตัวผู้ของมะพร้าวอื่นๆ มาผสม (กรกัญญา, 2558)

การพิจารณาความหอมของมะพร้าว น้ำหอม

จากการทดสอบความหอมโดยวิธีดมกลิ่นจากผู้ชำนาญ สามารถแบ่งความหอมได้เป็น 3 ระดับ คือ หอมน้อย หอมปานกลาง และหอมชัดเจน โดยจะพิจารณาจากส่วนต่างๆ ดังนี้

- (1) ปลายรากอ่อนของหน่อมะพร้าว
- (2) กะลาของผลอ่อนสามารถพิสูจน์กลิ่นได้จากการผ่าผลอ่อนซึ่งกะลาที่ย่อยแล้วเป็นรอยเล็บ
- (3) น้ำและเนื้อมะพร้าว

การตรวจเช็คความหอมด้วยการเด็ดปลายรากอ่อนมาขยี้แล้วดม

กะลาของผลอ่อนที่มีกลิ่นหอมและความหอมจากน้ำและเนื้อมะพร้าว

อ้างอิง

กรกัญญา อักษรเนียม. 2558. มะพร้าวน้ำหอมกลั่นใบเตย เทคนิคที่ผู้ปลูกพึงระวัง. น. 87-89 วารสารเคหการเกษตร.

ปีที่ 39 ฉบับที่ 12 : ธันวาคม 2558

จุลพันธ์ เพ็ชรพิรุณ จิตสำเร็จ พยัคฆพงษ์ และคนอง คลอดเพ็ง. 2545. การรวบรวมเชื้อพันธุ์มะพร้าวอ่อน. น. 11-26. ใน

รายงานผลงานวิจัยประจำปี 2545-2547. ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 289 น.

เปรม ณ สงขลา. 2558. การจัดการการผลิตมะพร้าวน้ำหอมอย่างมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : บริษัท ฐานการพิมพ์

จำกัด 2558. 116 หน้า

สถาบันวิจัยพืชสวน. 2562. การจัดการความรู้เทคโนโลยีการผลิตมะพร้าวน้ำหอม. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร.

พิมพ์ที่ การันตี นนทบุรี.

เรียบเรียงโดย : นางสาวสุภาพร ชุมพงษ์

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ